ადამიანის უფლებათა სამთავრობო სამოქმედო გეგმის მონიტორინგი

ამოცანა 4.5.5

ამოცანა 4.5.5. ბრალდებულ/მსჯავრდებულთა პერსონალური მონაცემების დაცვის უზრუნველყოფა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ საქართველოს კანონისა და საერთაშორისო ვალდებულებების მიხედვით

ამოცანის შესრულების პროგრესი: 60%

შეფასება:

აღნიშნული ამოცანა საკმაოდ ფართო ხასიათისაა და მის შესრულებას მხოლოდ დაგეგმილი საქმიანობები ნაკლებად უზრუნველყოფს.

საქართველოს კანონის “პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ” მე-2 მუხლის “ბ” ქვეპუნქტის თანახმად, ზოგიერთი სხვა სახის მონაცემებთან ერთად, განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემებს მიეკუთვნება “ნასამართლობასთან, ადმინისტრაციულ პატიმრობასთან, პირისთვის აღკვეთის ღონისძიების შეფარდებასთან, პირთან საპროცესო შეთანხმების დადებასთან, განრიდებასთან, დანაშაულის მსხვერპლად აღიარებასთან ან დაზარალებულად ცნობასთან, აგრეთვე ბიომეტრიული და გენეტიკური მონაცემები, რომლებიც ზემოაღნიშნული ნიშნებით ფიზიკური პირის იდენტიფიცირების საშუალებას იძლევა”. აღნიშნული კატეგორიის მონაცემების დამუშავება აკრძალულია იმავე კანონის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტით, გარდა სუბიექტის წერილობითი თანხმობისა, ან იმ შემთხვევებისა, როდესაც “ხდება მონაცემთა დამუშავება ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა პირადი საქმეებისა და რეესტრების წარმოების, მსჯავრდებულის მიმართ მის მიერ სასჯელის მოხდის ინდივიდუალური დაგეგმვის ან/და მსჯავრდებულის სასჯელის მოხდისგან პირობით ვადამდე გათავისუფლებასთან და მისთვის სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით შეცვლასთან დაკავშირებული საკითხების განხილვის მიზნით”.[1] თუმცა ამ შემთხვევებშიც დაშვებულია მხოლოდ მონაცემების დამუშავება, ხოლო მათი გასაჯაროების ან მესამე პირისთვის გამჟღავნებისთვის მონაცემთა სუბიექტის თანხმობა აუცილებელია.[2]

ზემოაღნიშნული კანონის მე-6 მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრული გამონაკლისი შემთხვევები, რომლებშიც ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა პერსონალური მონაცემების დამუშავება კანონიერია, მოიცავს პირთა საკმაოდ ფართო წრეს, როგორც სისტემის შიგნით, ისე მის გარეთ (მაგ. პირობით ვადამდე გათავისუფლების ადგილობრივი საბჭოს წევრები), რომელთაც ხელი მიუწვდებათ პატიმრების პერსონალურ მონაცემებზე. შესაბამისად, ამ საკითხის სრულად მოსაცველად, არა მხოლოდ სპეციალური პენიტენციური სამსახურის, არამედ სახელმწიფო ინსპექტორის აქტიური ძალისხმევაა საჭირო. ამ უკანასკნელის მხრიდან, უშუალოდ დაწესებულებებში არსებული დარღვევების თაობაზე მოქალაქეთა განცხადებების შესწავლის პარალელურად, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს აღნიშნულ პირთა მიერ მათთვის ხელმისაწვდომი ინფორმაციის კონფიდენციურობის დაცვას.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, კვლავ პრობლემად რჩება სასჯელაღსრულების მინისტრის 2011 წლის 25 მაისის N90 ბრძანება “ბრალდებულის/მსჯავრდებულის პირადი საქმის გაცნობის სპეციალურად უფლებამოსილ პირთა ნუსხის დამტკიცების შესახებ”, რომლის თაობაზეც ადამიანის უფლებათა სამთავრობო სამოქმედო გეგმის 2016-17 წლებისთვის შესრულების შეფასებაშიც იყო საუბარი.[3]

---

[1] საქართველოს კანონი “პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ”, მუხლი 6, პუნქტი 2, “ვ”

ქვეპუნქტი

[2] Ibid., მუხლი 6, პუნქტი 3

[3] დემოკრატიისა და უსაფრთხო განვითარების ინსტიტუტი, "ადამიანის უფლებათა სამთავრობო სამოქმედო გეგმის მონიტორინგი", 2018 წელი, ამოცანა 4.3.2-ის შესრულების შეფასება

აქტივობა 4.5.5.1. პერსონალური ინფორმაციის გასაჯაროებაზე პასუხისმგებელი პირების ცნობიერების ამაღლება

პასუხისმგებელი უწყება:

- სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტრო

ინდიკატორი:

ბრალდებულ მსჯავრდებულთა პირადი ცხოვრების უფლების სავარაუდო დარღვევების შესახებ საჩივრების რაოდენობა შემცირებულია

ყველა პენიტენციური დაწესებულების დოკუმენტაცია დაარქივებულია.

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 20%

დაწყების თარიღი: 2018-01-01

ბოლო ვადა: 2018-12-31

შეფასება

ამ ეტაპზე უცნობია მოხდა თუ არა პერსონალური ინფორმაციის გასაჯაროებაზე პასუხისმგებელი პირების ცნობიერების ამაღლება. შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ მულტიდისციპლინარული გუნდების გადამზადების პროგრამა (იხ. ამოცანა 4.2.1-ის შესრულების შეფასება) აუცილებლად მოიცავდა პერსონალური მონაცემების დაცვის საკითხებსაც, თუმცა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ამ მონაცემების სხვადასხვა სახეობაზე პენიტენციური სისტემის პრაქტიკულად ყველა თანამშრომელს მეტ-ნაკლებად მიუწვდება ხელი. შესაბამისად, მხოლოდ ერთი სახის ტრენინგის მაგალითზე ვერ ვიმსჯელებთ, რამდენად აქტიური ნაბიჯები გადაიდგა ყველა მათგანის ცნობიერების ამაღლების თვალსაზრისით.

სახელმწიფო ინსპექტორის 2018 წლის ანგარიშის თანახმად, საანგარიშო პერიოდში სახელმწიფო ინსპექტორმა სამართალდამცავი ორგანოების მიერ მონაცემთა დამუშავების 70-მდე პროცესი შეისწავლა. აქედან 10 შეეხებოდა სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს/იუსტიციის სამინისტროს სპეციალურ პენიტენციურ სამსახურს. 10-დან 5 შემთხვევაში სამართალდამრღვევის მიმართ გამოყენებული იქნა ჯარიმა.[1]

იმავე ანგარიშის თანახმად, "გასულ წლებთან შედარებით 2018 წელს საგრძნობლად შემცირებულია სამართალდამცავ სექტორში გამოვლენილი დარღვევების რაოდენობა და ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა მომართვიანობა პენიტენციურ დაწესებულებებში

ვიდეომეთვალყურეობის გზით ან სატელეფონო საუბრის უფლებით სარგებლობისას მონაცემების დამუშავების ფაქტებთან მიმართებით, რაც, თავის მხრივ, მეტყველებს ამ სფეროში საკანონმდებლო ცვლილებებისა და უწყების მხრიდან გატარებული ზომების ეფექტზე."[2]

საგულისხმოა, რომ 2017 წლის ანგარიშში სახელმწიფო ინსპექტორი ასევე აღნიშნავს კლების ტენდენციას ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა მომართვიანობასთან დაკავშირებით პენიტენციურ დაწესებულებებში მიმდინარე ვიდეომეთვალყურეობის გზით და სატელეფონო საუბრის უფლებით სარგებლობისას მონაცემების დამუშავების ფაქტებთან მიმართებით, რაც, ინსპექტორის აზრით, "მიუთითებს ამ სფეროში საკანონმდებლო ცვლილებების, საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს მხრიდან გატარებული ზომების დადებით ეფექტზე."[3]

იმავე ანგარიშში მითითებულია პენიტენციურ სისტემაში არსებული პრობლემების თაობაზე:

- ელექტრონული საშუალებებით მეთვალყურეობის თაობაზე მსჯავრდებულების არაინფორმირებულობა;[4]
- ტელეფონით სარგებლობისას არსებული პრობლემები;[5]

სამწუხაროდ, სახელმწიფო ინსპექტორის 2018 წლის ანგარიშში არაფერია ნათქვამი აღნიშნული პრობლემების მოგვარების თაობაზე. თუმცა, როგორც პრევენციის ეროვნული მექანიზმის 2018 წლის ანგარიში ცხადყოფს, პერსონალურ ინფორმაციასთან დაკავშირებული პრობლემები პენიტენციურ სისტემაში კვლავ უცვლელია.[6]

---

[1] პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატის ანგარიში "პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მდგომარეობის და ინსპექტორის საქმიანობის შესახებ", 2018 წ., გვ. 62-63

[2] ანგარიში პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მდგომარეობის და ინსპექტორის საქმიანობის შესახებ, 2018 წ., გვ.62

[3] პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატის ანგარიში "პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მდგომარეობის და ინსპექტორის საქმიანობის შესახებ", 2017 წ., გვ.38

[4] პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატის ანგარიში "პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მდგომარეობის და ინსპექტორის საქმიანობის შესახებ", 2017 წელი, გვ.44-45

[5] პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატის ანგარიში "პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მდგომარეობის და ინსპექტორის საქმიანობის შესახებ", 2017 წელი, გვ.52-53

[6] იხ. საქართველოს სახალხო დამცველის პრევენციის ეროვნული მექანიზმის 2018 წლის ანგარიში, 2019 წელი, გვ.33, 48

აქტივობა 4.5.5.2. არქივის ცენტრალიზების ფარგლებში პენიტენციურ დაწესებულებათა დაარქივებული დოკუმენტაცია ეტაპობრივად გადაეცემა და დარჩენილის

კანონის შესაბამის ვადაში განადგურება (ცენტრალიზების **პროცესი დაწყებულია).**

პასუხისმგებელი უწყება:

- სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტრო

ინდიკატორი:

ბრალდებულ მსჯავრდებულთა პირადი ცხოვრების უფლების სავარაუდო დარღვევების შესახებ საჩივრების რაოდენობა შემცირებულია

ყველა პენიტენციური დაწესებულების დოკუმენტაცია დაარქივებულია.

სტატუსი: სრულად შესრულებულია **აქტივობის შესრულების პროგრესი:** 100%

დაწყების თარიღი: 2018-01-01 **ბოლო ვადა:** 2018-12-31

შეფასება

ევროკავშირის პენიტენციური და პრობაციის სისტემების მხარდაჭერის პროექტის EU4Justice ინფორმაციით, ევროკავშირის სპეციალური ექსპერტის ჩართულობით, მიმდინარეობს პენიტენციური და პრობაციის ერთობლივი მონაცემთა ბაზის შექმნა, რომლის ფარგლებშიც დაარქივდება ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა და ყოფილ პატიმართა მონაცემები და რომელიც გარდამავალი მენეჯმენტის დანერგვის ერთ-ერთი ელემენტი იქნება.